

Olje- Og Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår ref.
19/1800 - 3, jp. 2019021848
Saksbehandler: MEHB

Deres ref.

Dato:
Birkeland: 27.09.2019

Høringssvar - nasjonal ramme for vindkraft

Kommunestyret i Birkenes kommune behandlet saken i møte 29.8.19 og fattet følgende vedtak:

Nasjonal ramme for vindkraft på land inneholder et oppdatert kunnskapsgrunnlag for landbasert vindkraft og kart med forslag til de mest egnede områdene for lokalisering av vindkraft.

Birkenes kommune er glad for det gode kunnskapsgrunnlaget som NVE har sammenstilt i arbeidet, og kommunen mener at dette kunnskapsgrunnlaget må oppdateres jevnlig som en felles ressursbank. Videre kan den nasjonale ramme for vindkraft skape en mer forutsigbar nasjonal regulering, og være et signal om hvor det er mest fornuftig å utvikle nye prosjekter. Samtidig kan ikke Birkenes kommune støtte en nasjonal ramme for vindkraft slik den foreligger nå. Begrunnelser for dette er:

Energiloven, konsesjonsprosessen, utbyggingsplanleggingen og forslaget til nasjonal ramme for vindkraft på land gir ikke grunnlag for et godt system for å ivareta lokalbefolkning og kommunesektorens behov i vindkraftsaker. Lovverket må endres slik at kommuner og fylkeskommuner får en sentral rolle i saksbehandlingen. Hensyn knyttet til demokrati, helhetlig planlegging og fornuftig naturressursforvaltning krever at vi utvikler et nytt og bedre system for behandling av vindkraftsaker. Kommunen må gis vetorett i utbyggingssaker.

Den nasjonale rammen må i større grad sikre viktige naturverdier, friluftsområder og verne om de arealene som fremdeles er inngrepsfrie.

Det bør i arbeidet med den nasjonale rammen for vindkraft tas initiativ til å utarbeide regionale planer som vil ha et bedre lokalt kunnskapsgrunnlag og være et godt styringsverktøy i kommunene.

Birkenes kommunen bidrar i tillegg med fornybar energi gjennom vindkraftprosjektet det allerede er gitt konsesjon til, Oddeheia og Bjelkeberg – og slik den nasjonale rammen foreligger nå ber Birkenes kommune om at det resterende arealet i kommunen ekskluderes fra kartet over forslag til egnede områder for vindkraft.

Særutskrift av behandlingen vedlegges.

Med hilsen

Merete Holtan
Enhetsleder teknisk forvaltning

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur

Kopi til:

Anders Christiansen
Anne Stapnes

Ordfører
Rådmann

4760 BIRKELAND

Vedlegg:

Høring- Nasjonal ramme for vindkraft

Saksframlegg

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
055/19	Formannskapet	PS	21.08.2019
077/19	Kommunestyret	PS	29.08.2019

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Merete Holtan	K1 - 040, K2 - S82, K3 - &13	19/1800

Høring- Nasjonal ramme for vindkraft

Administrasjonens forslag til vedtak:

Birkenes kommune ønsker å sikre de viktige friluftsområdene i kommunen og verne om de arealene som fremdeles er inngrepsfrie. Kommunen bidrar med fornybar energi gjennom vindkraftprosjektet det allerede er gitt konsesjon til, Oddeheia og Bjelkeberg. Birkenes kommune ønsker ikke ytterlig vindkraftutbygging og ber om at det resterende arealet i kommunen ekskluderes fra kartet over forslag til egnede områder for vindkraft.

Birkenes kommune anbefaler at det i forlengelsen av arbeidet med den nasjonale rammen for vindkraft tas initiativ til å utarbeide regionale planer som vil ha et bedre lokalt kunnskapsgrunnlag og være et godt styringsverktøy i kommunene.

Formannskapet - 055/19

FM - behandling:

Forslag fra Linda Hye Ap: Siste setning i første avsnitt slettes.

Tilleggsforslag fra Arnt Olav Furholt Sp: Kommunen gis vetorett i utbyggingssaker.

Avstemning:

Det ble først stemt over å gi høringsuttalelse

8 stemmer for, mot FrPs stemme for å gi høringsuttalelse.

Deretter ble Aps forslag satt opp mot administrasjonens.

Aps forslag vedtatt med 5 stemmer: Ap 2, Sp1, FrP 1 og AU1 mot 4 stemmer: H 2, V 1, MDG 1 for administrasjonens forslag til vedtak.

Forslaget fra Sp ble enstemmig vedtatt 9 stemmer.

FM - vedtak:

Birkenes kommune ønsker å sikre de viktige friluftsområdene i kommunen og verne om de arealene som fremdeles er inngrepsfrie. Kommunen bidrar med fornybar energi gjennom vindkraftprosjektet det allerede er gitt konsesjon til, Oddeheia og Bjelkeberg.

Birkenes kommune anbefaler at det i forlengelsen av arbeidet med den nasjonale rammen for vindkraft tas initiativ til å utarbeide regionale planer som vil ha et bedre lokalt kunnskapsgrunnlag og være et godt styringsverktøy i kommunene.

Kommunen gis vetorett i utbyggingssaker.

Kommunestyret - 077/19**KS - behandling:**

Linda Hye (Ap) la fram forslag til vedtak:

Nasjonal ramme for vindkraft på land inneholder et oppdatert kunnskapsgrunnlag for landbasert vindkraft og kart med forslag til de mest egnede områdene for lokalisering av vindkraft.

Birkenes kommune er glad for det gode kunnskapsgrunnlaget som NVE har sammenstilt i arbeidet, og kommunen mener at dette kunnskapsgrunnlaget må oppdateres jevnlig som en felles ressursbank.

Videre kan den nasjonale ramme for vindkraft skape en mer forutsigbar nasjonal regulering, og være et signal om hvor det er mest fornuftig å utvikle nye prosjekter.

Samtidig kan ikke Birkenes kommune støtte en nasjonal ramme for vindkraft slik den foreligger nå. Begrunnelser for dette er:

Energiloven, konsesjonsprosessen, utbyggingsplanleggingen og forslaget til nasjonal ramme for vindkraft på land gir ikke grunnlag for et godt system for å ivareta lokalbefolkning og kommunesektorens behov i vindkraftsaker. Lovverket må endres slik at kommuner og fylkeskommuner får en sentral rolle i saksbehandlingen. Hensyn knyttet til demokrati, helhetlig planlegging og fornuftig naturressursforvaltning krever at vi utvikler et nytt og bedre system for behandling av vindkraftsaker.

Den nasjonale rammen må i større grad sikre viktige naturverdier, friluftsområder og verne om de arealene som fremdeles er inngrepsfrie.

Det bør i arbeidet med den nasjonale rammen for vindkraft tas initiativ til å utarbeide regionale planer som vil ha et bedre lokalt kunnskapsgrunnlag og være et godt styringsverktøy i kommunene.

Birkenes kommunen bidrar i tillegg med fornybar energi gjennom vindkraftprosjektet det allerede

er gitt konsesjon til, Oddeheia og Bjelkeberg – og slik den nasjonale rammen foreligger nå ber Birkenes kommune om at det resterende arealet i kommunen ekskluderes fra kartet over forslag til egnede områder for vindkraft.

Torbjørn Bjorvatn (Krf) la fram forslag til vedtak:

Birkenes kommune godtar nasjonal ramme for vindkraft.

Det forutsettes at kommunen fortsatt har vetorett i spørsmål om vindkraftutbygging.

Prøveavstemming over fire forslag:

1. Administrasjonens forslag: 5 stemmer
2. Formannskapetets innstilling: ingen stemmer
3. Aps forslag: 12 stemmer
4. Torbjørn Bjorvatns (Krf) forslag: 4 stemmer

Pause 18:45. Møte satt 18:54.

Linda Hye (Ap) la fram omforent forslag: Likt Aps forslag med ny siste setning i tredje avsnitt: "Kommunen må gis vetorett i utbyggingssaker".

Avstemming:

Ordfører informerte om at det stemmes først over formannskapetets innstilling. Deretter settes Aps omforente forslag opp mot Bjorvatns forslag.

Formannskapetets innstilling: ingen stemmer.

17 stemmer for Aps omforente forslag mot 4 stemmer for Bjorvatns forslag.

KS - vedtak:

Nasjonal ramme for vindkraft på land inneholder et oppdatert kunnskapsgrunnlag for landbasert vindkraft og kart med forslag til de mest egnede områdene for lokalisering av vindkraft.

Birkenes kommune er glad for det gode kunnskapsgrunnlaget som NVE har sammenstilt i arbeidet, og kommunen mener at dette kunnskapsgrunnlaget må oppdateres jevnlig som en felles ressursbank.

Videre kan den nasjonale ramme for vindkraft skape en mer forutsigbar nasjonal regulering, og være et signal om hvor det er mest fornuftig å utvikle nye prosjekter.

Samtidig kan ikke Birkenes kommune støtte en nasjonal ramme for vindkraft slik den foreligger nå. Begrunnelser for dette er:

Energiloven, konsesjonsprosessen, utbyggingsplanleggingen og forslaget til nasjonal ramme for vindkraft på land gir ikke grunnlag for et godt system for å ivareta lokalbefolkning og kommunesektorens behov i vindkraftsaker. Lovverket må endres slik at kommuner og fylkeskommuner får en sentral rolle i saksbehandlingen. Hensyn knyttet til demokrati, helhetlig planlegging og fornuftig naturressursforvaltning krever at vi utvikler et nytt og bedre system for behandling av vindkraftsaker. Kommunen må gis vetorett i utbyggingssaker.

Den nasjonale rammen må i større grad sikre viktige naturverdier, friluftsområder og verne om de arealene som fremdeles er inngrepsfrie.

Det bør i arbeidet med den nasjonale rammen for vindkraft tas initiativ til å utarbeide regionale planer som vil ha et bedre lokalt kunnskapsgrunnlag og være et godt styringsverktøy i

kommunene.

Birkenes kommunen bidrar i tillegg med fornybar energi gjennom vindkraftprosjektet det allerede er gitt konsesjon til, Oddeheia og Bjelkeberg – og slik den nasjonale rammen foreligger nå ber Birkenes kommune om at det resterende arealet i kommunen ekskluderes fra kartet over forslag til egnede områder for vindkraft.

Saksopplysninger

På oppdrag fra Olje- og energidepartementet (OED) har NVE laget et forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land. NVEs forslag består av to deler; et oppdatert kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft og et kart over de mest egnede områdene for vindkraft. NVE sitt forslag er nå sendt på høring med uttalelsesfrist 1. oktober 2019.

Departementet ønsker innspill til NVEs forslag til nasjonal ramme og til om det bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft i Norge.

NVEs faglige forslag foreligger i form av en rapport datert 1. april 2019 (området hvor Birkenes er inkludert, «Aust-Agder», starter på side 181)
http://publikasjoner.nve.no/rapport/2019/rapport2019_12.pdf

Og i tillegg et kart: <https://temakart.nve.no/link/?link=nasjonalramme>

I NVEs rapport er det pekt ut 13 områder som direktoratet mener er de mest egnede for vindkraft på land i Norge. Også innenfor de utpekte områdene er det områder som ikke egner seg for vindkraft på grunn av konflikt med viktige interesser, eller som følge av mindre gode vindressurser.

NVE skriver i rapporten at de har lagt vekt på unngå konflikter med viktige naturområder, og tatt betydelige hensyn til aktuelle tema, for eksempel friluftsliv, støy, fugle- og dyreliv, kulturminner og reindrift.

Størsteparten av Birkenes kommune ligger innenfor ett av de 13 områdene som NVE mener er mest egnet for vindkraftutbygging i Norge. NVEs forslag til de mest egnede områdene for ny vindkraft er et resultat av omfattende analyser utført på et overordnet nivå. Det følger av metodene som er anvendt at det vil være mange steder innenfor de utpekte områdene som er lite egnet for vindkraft. Samtidig kan steder utenfor områdene være egnet. Den nasjonale rammen er ingen utbyggingsplan med tallfestede mål, men er ment å gi et bedre grunnlag for konsesjonsbehandling.

Enkeltprosjekter må derfor vurderes konkret i en konsesjonsbehandling før det kan avgjøres om et sted er egnet for vindkraft. Kartet kan likevel brukes som et styringsverktøy for hvilke områder som vil bli prioritert framover. Det vil være mulig å søke om konsesjon også utenfor de utvalgte områdene. Det skal imidlertid være vanskeligere å få konsesjon i et område som ikke er pekt ut i den nasjonale rammen. NVE legger ikke opp til å gi slike saker samme prioritet.

Hvorfor er området «Aust-Agder» godt egnet?

Begrunnelsen for å peke ut området som Birkenes er en del av er at det er svært gode vindforhold, og at området er egnet i et kraftsystemperspektiv (god nettilknytning). Fra et nasjonalt perspektiv framstår Aust-Agder som et av de mest egnede områdene for ny vindkraftutbygging i Norge.

Området er vurdert i rapporten til å i teorien ha plass til mange vindkraftverk av varierende størrelse. I nord kan det være plass til større vindkraftverk enn i sør, der blant annet spredt bebyggelse kan begrense størrelsen. Rapporten nevner at det kan være behov for en ny transformatorstasjon i transmisjonsnettet hvis det skal bygges vindkraftverk. Det kan derfor være nødvendig å bygge ut relativt mye vindkraft for å kunne dekke kostnader for en eventuell ny transformatorstasjon.

Ekskluderte områder i Birkenes

Det er også viktig å merke seg at innenfor de 13 utvalgte områdene er det allerede gjort en del eksklusjoner. Dette betyr at det er arealer som av ulike grunner er uaktuelle for vindkraftutbygging.

Det er det mange viktige miljø- og samfunnsinteresser å ta hensyn til i området, og egnetheten må vurderes konkret i en konsesjonsbehandling før det kan bygges vindkraftverk.

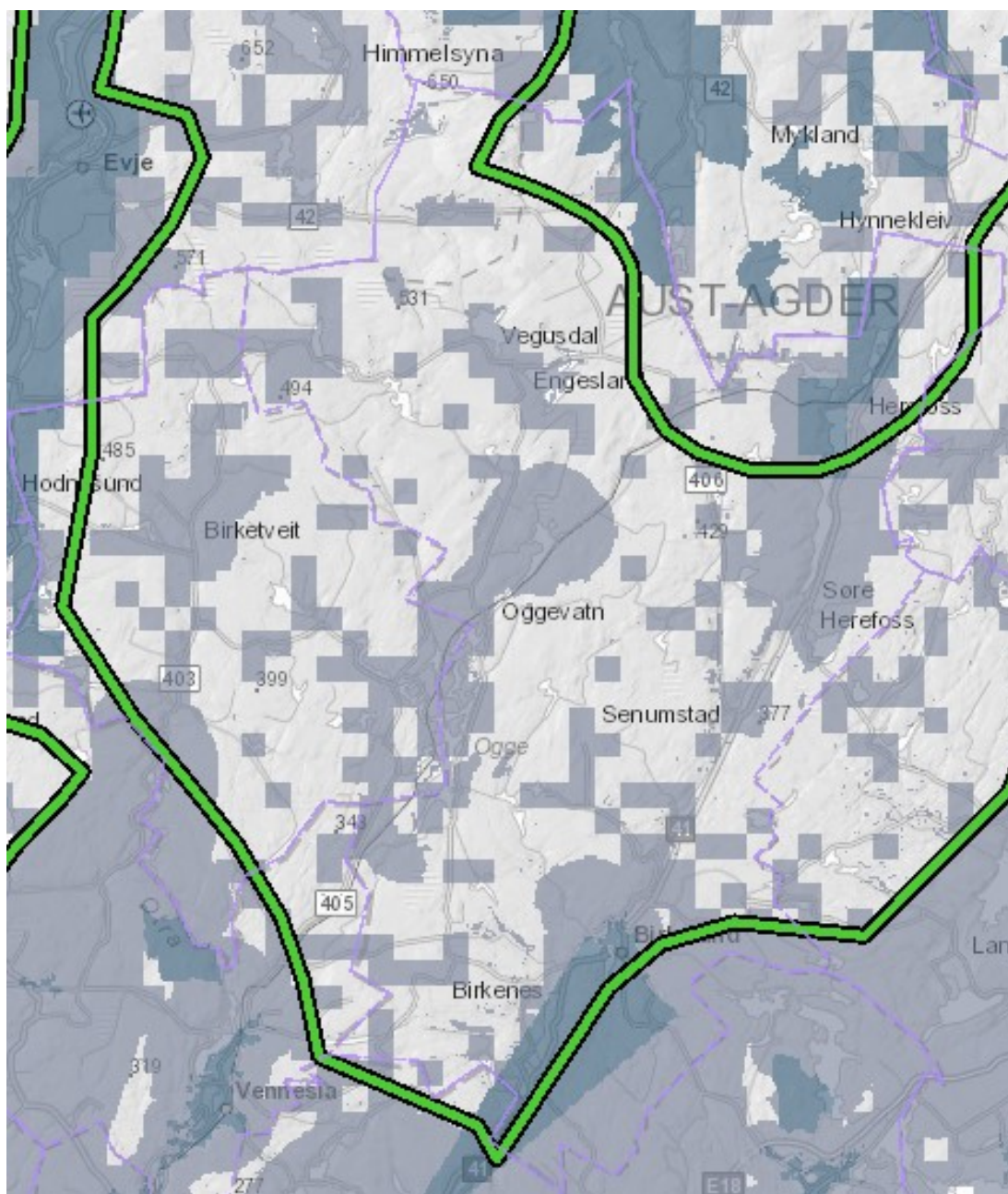
Det som er ekskludert innenfor området er i all hovedsak naturreservater eller områder med lite vind, i tillegg til en del av innflygingssonen til Kristiansand lufthavn. I tillegg områder med støyfølsom bebyggelse, buffersoner rundt drikkevannskilder (blant annet ved Herefoss og Ogge), Tv-sender og dalsider med skredfare.

I Birkenes pekes det på at Ogge–Digeelva–Flaksvann er et svært viktig friluftslivsområde med regional betydning, som innehar store natur- og landskapskvaliteter og flere små sammenhengende naturområder uten inngrep. Øynaheia–Toplandsheia er et svært viktig

friluftslivsområde med regional betydning.

Rapporten legger vekt på at det i det utpekte området er betydelige forekomster av rovfugl, samt flaggermus og gaupe. I tillegg til ulike typer kulturminner som ikke finnes ellers i Agder.

Kartet nedenfor viser grovt de eksklusjoner som foreløpig er gjort i Birkenes (mørkegrå farge). Det anbefales å gå inn i kartløsningen for å studere dette nærmere.

Bakgrunn

Administrasjonen mener at kunnskapsgrunnlaget for Birkenes kommune ikke er godt nok i NVE sin plan. Vi registrerer en del lokale hensyn som ikke er vurdert, eller som etter vår mening ikke er tilstrekkelig belyst, som grunnlag for å avgjøre hvilke områder som skal inngå i nasjonal ramme.

Rammen som NVE skisserer skal ikke være bindende i konsesjonsbehandling, men være et faglig råd fra NVE. Ethvert prosjekt som foreslås må derfor konsesjonsbehandles med konsekvensutredninger. Administrasjonen mener likevel at rammen er bindende på en slik måte at den sannsynliggjør konsesjon i de områdene som er utpekt som egnet. Derfor er det viktig at rammen har tatt hensyn til lokal forhold.

Videre skisserer vi forhold vi mener ikke er hensyntatt i stor nok grad:

Naturvernområder og truede arter i Birkenes kommune

Kartet viser Birkenes kommune som blått avgrenset. Kartet til NVE har kommunegrense før grensejusteringen i Hovlandsdalen, men det er en stiplet linje som viser grensejusteringen.

Mørkegrå områder er ekskluderingsområdene til NVE i forhold til nasjonal ramme for vindkraft.

Andre kartlag er:

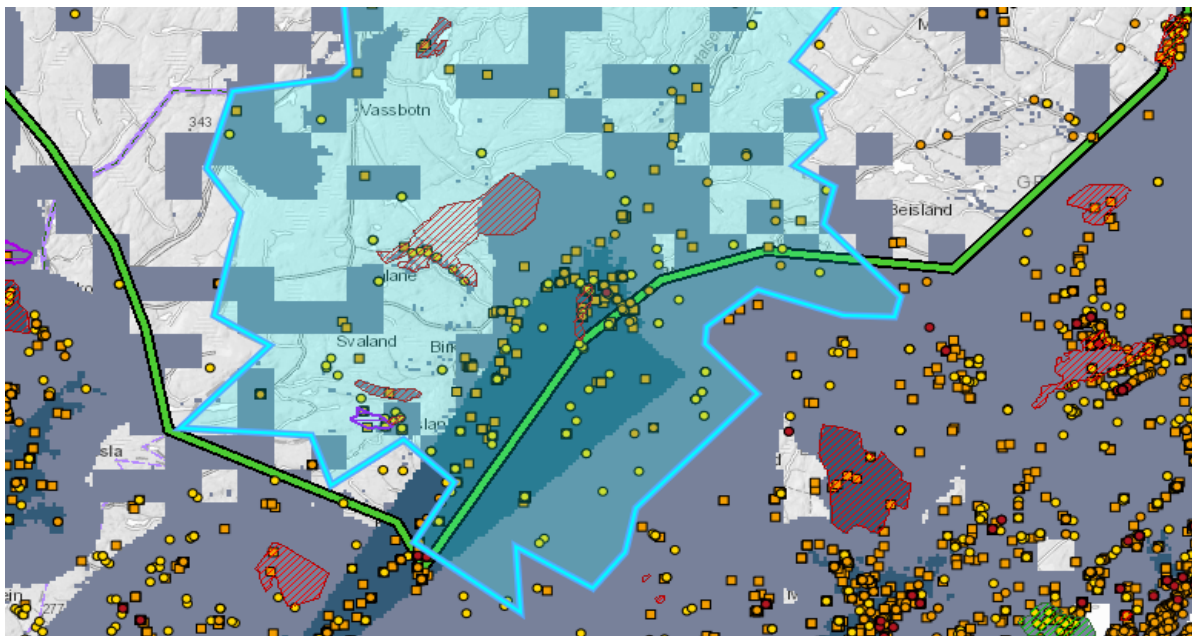
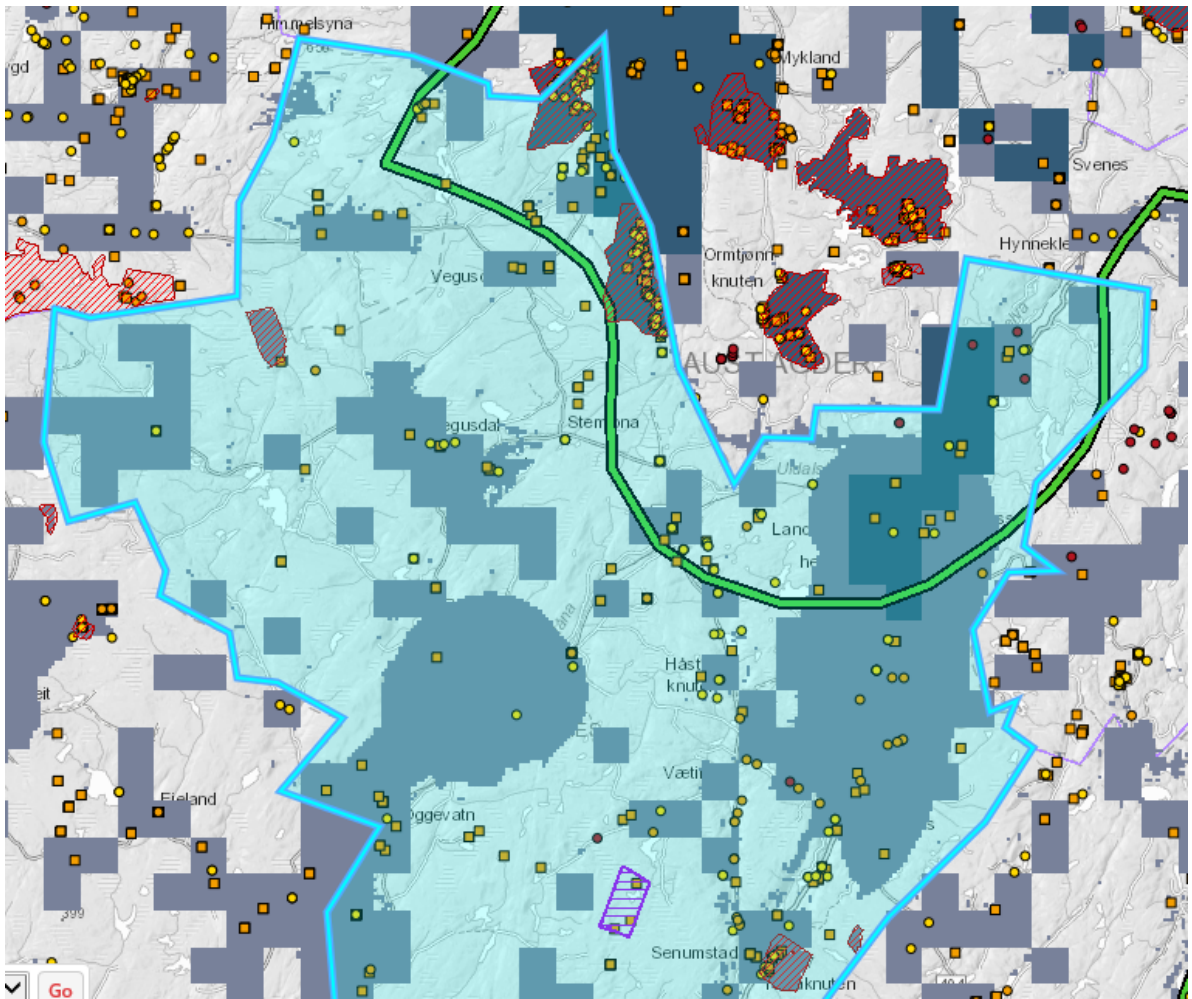
- naturvernområder, eksisterende naturreservater er skravert røde. I tillegg er det i Birkenes to steder *forslag til naturreservater* (lilla skraverte); utvidelse av Bjorvann og Krokevatn.
- Artskart, truede arter fra *nært truet* (oransje firkant), *sårbar* (lys oransje sirkel), *sterkt truet* (mørk oransje sirkel), *kritisk truet* (rød sirkel) til *regionalt utdødd* (rød trekant).

Arter er både natur- og dyrearter.

Som kartet viser er ikke naturreservatet Øygardsmarka og Brattfossheia hensyntatt, bare deler av det. I tillegg er ikke forslag til utvidelsen av Bjorvann naturreservat ekskludert eller forslag til opprettelse av Krokevatn naturreservat.

Det anbefales å følge linken under og bruke kartet for å få mer informasjon:

http://atlas.nve.no/html5Viewer/?viewer=nveatlas&runWorkflow=StartupQuery&mapServiceId=96&layerName=Vindkraft_utbygd&extent=-1542841,6020082,2542841,8379917

Inngrepsfrie naturområder

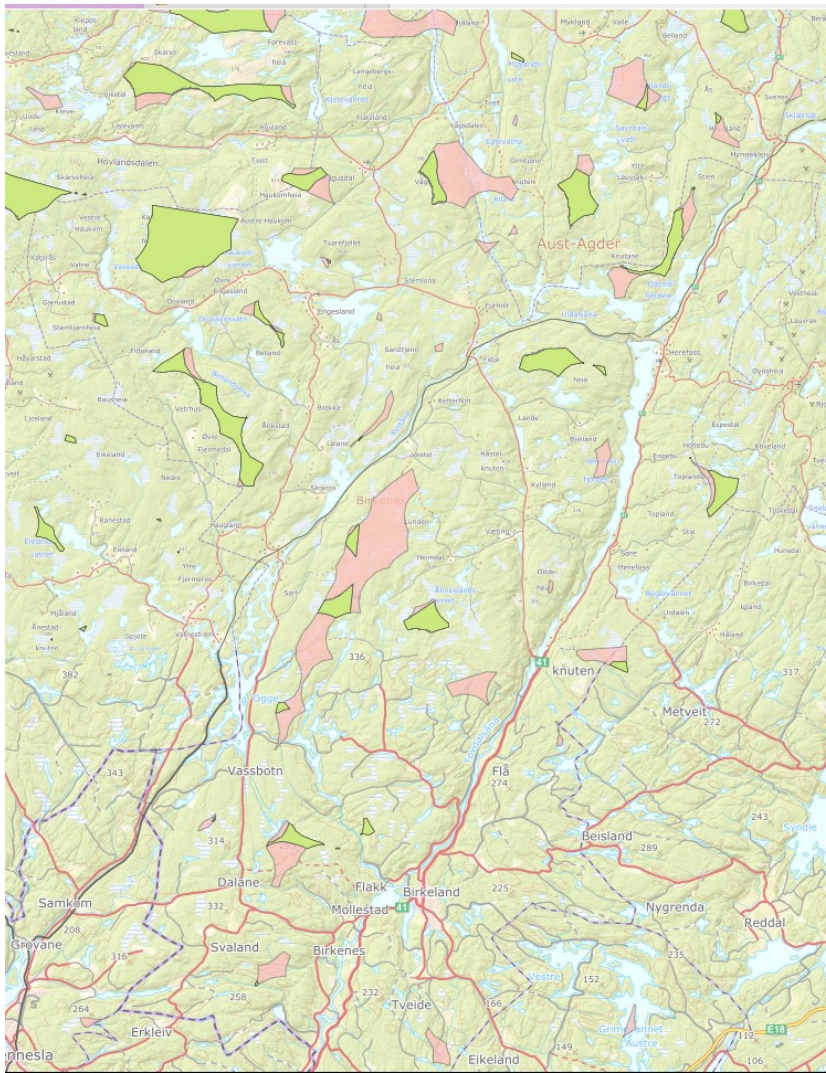
Dette kartet viser inngrepsfrie naturområder som ligger en kilometer eller mer i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep som for eksempel veier, jernbanelinjer, vassdragsinngrep og større kraftlinjer. De grønne markerte områdene viser inngrepsfri natur per 1. januar 2013. De rosa områdene viser inngrepsfri natur som er tapt i tidsrommet 1988-2013. Til informasjon vil nye data bli produsert høsten 2019.

Som vi kan se er det fra 1988 til 2013, altså en periode på 25 år, blitt betraktelig mindre inngrepsfri natur i Birkenes. Spesielt et stort område i midtre del av kommunen, mot Ogge. Men også mindre områder på Flakkeheia, Svalandsheia, Tveide, Porsmyr, Brulifjellet, Lille Raundalsheia, Kroktjønn for å nevne noen.

Disse arealene som går under inngrepsfrie naturområder er ikke fullstendig hensynstatt i kartet og ekskluderingen til NVE. Administrasjonen mener det er viktig for Birkenes kommune å ta vare på disse områdene.

Det anbefales å gå inn i karet for å få mer informasjon:

<https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/MAKartWeb/KlientFull.htm?lang=no&extent=null&layers=18:100;&basemap=KART&opacity=60&saturation=100>

Friluftsliv

Administrasjonen mener at ut fra de kart som foreligger ser det ut til at det kunne vært ekskludert noe mer areal ved f.eks. Toplandsheia/ Øynaheia, Rislåknuten og ved Ogge av hensyn til friluftsliv.

Vi registrerer at Tovdalsvassdraget ikke er fullstendig ekskludert. Det er et vernet vassdrag med mange natur-, kultur- og friluftslivsverdier.

Vurdering

Det er et omfattende arbeid som er lagt til grunn for NVE sin rapporten og kart. Kommunene fikk også anledning til å komme med innspill om viktige områder i forkant. Birkenes kommune leverte i 2018 innspill på områdene Topdalsheia- Øynaheia, Oggevatn, Himmelsyna (den gang i Birkenes kommune), Rislåknuten, Flakkeheia og Tovdalsvassdraget som viktige regionale interesser.

Administrasjonen vurderer at kunnskapsgrunnlaget for lokale forhold i Birkenes kommune ikke er gode nok i NVEs nasjonale ramme. Det er vernede områder som ikke fullt ut er hensyntatt. I tillegg er regionalt viktige friluftsområder som Toplandsheia- Øynaheia og Tovdalsvassdraget ikke fullstendig hensyntatt. Det er også bekymringsfullt at rapporten ikke tar hensyn til de få inngrepsfrie naturområdene i Birkenes som er igjen.

NVE legger til grunn at kartet skal brukes som et styringsverktøy for hvilke områder som vil bli prioritert framover. Det skal være vanskeligere å få konsesjon i et område som ikke er pekt ut i den nasjonale rammen og NVE legger ikke opp til å gi slike saker samme prioritet. Med den føringen mener administrasjonen at kartet ikke er et nøyaktig nok styringsverktøy, og anbefaler at Birkenes kommune ekskluderes fra kartet i sin helhet. Det kan da fremdeles søkes om konsesjon i Birkenes, men søknadene vil ikke få samme prioritet.

Departementet ønsker også innspill til om det faktisk bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft i Norge. All den tid en slik ramme allerede er utarbeidet kan det virke som dette spørsmålet kom for sent. Det administrasjonen vil påpeke er at det kan virke mer hensiktsmessig å utarbeide regionale planer og dermed få et styringsverktøy som er mer lokalt forankret.

Administrasjonen vil også peke på behovet for å gjøre en nærmere vurdering av de økonomiske insentivene for kommuner hvor det tilrettelegges for vindkraft. Per i dag er dette i stor grad relatert til eiendomsskatt og det har vært en del usikkerhet rundt føringer for eiendomsskatt av den type anlegg som vindkraft er. Siden kommunene gjør sine valg basert på å forvalte ressurser for fellesskapet og fremtidige generasjoner, er det viktig at det føres tilbake ressurser til felleskap i form av inntekter til kommunen.

Administrasjonen viser til at det allerede foreligger en konsesjon for utbygging av vindkraft i Birkenes kommune som vil levere fornybar kraft i markedet. Med nåværende grunnlag mener vi det ikke ligger til rette for å vurdere ytterligere utbygging i Birkenes kommune. En videre utbygging vil legge ytterligere press på andre viktige verdier vi mener bør sikres for fremtidige generasjoner.

Vi mener Birkenes har et ansvar i regional sammenheng, å ivareta urørte naturområder og viktige friluftsområder i tillegg til naturmiljø.

Anbefaling

Administrasjonen anbefaler at alle ytterligere arealer enn de som er gitt konsesjon til ikke inngår i nasjonal ramme, og at disse områdene ekskluderes i kartet over egnede områder for vindkraft.

Administrasjonen anbefaler at statlige myndigheter oppfordres til å ta initiativ for å utarbeide regionale planer i de 13 utvalgte områdene som en fortsettelse av den nasjonale rammen for vindkraft.